

Wat wilt U graag te weten komen uit onze Nieuwsbrief?

Tips hierover graag naar wham@alphenaandemaas.com

(Her)kent U ze nog? Zoekplaatje Zomer in Gelderland

In 2011 kwam het vakantieprogramma Zomer in Gelderland van Omroep Gelderland voor de eerste keer naar Alphen. We waren ook meteen de eerste locatie waar, in verband met het slechte weer, de opdrachten en de televisieuitzending binnen (in de Hucht) moesten plaatsvinden. De opdracht was "Droomland" met o.a. het maken van een hemelbed met Klaas Vaak en een tandenfee. Er moesten minstens 50 mensen bij de uitzending aanwezig zijn, in pyama en met (speciaal ter plaatse gemaakte) slaapmutsen. Tijdens de uitzending, die in zijn geheel terug te zien is op de site van wham bij video's (van anderen), nam de presentatrice Angelique Krüger plaats op het hemelbed en interviewde de kinderen die van tanden wisselden. We hebben er een paar uitgeknipt en willen graag hun namen weten. Reacties aan wham@alphenaandemaas.com

Oplossing zoekplaatje Boerinnenbond 1950

Helaas kregen we geen reacties op dit zoekplaatje, terwijl onze deskundige op het gebied van gezichtsherkenning (Ted van Geffen) ontdekte: achteraan als tweede van links: Lena van Hoogstraten, Mien Derks, Trudje Derks, twee onbekenden en dan Lena van Avezaath en Bets van Heck. In de rij vooraan Lien van de Heuvel, Joke Strik en helemaal rechts Nel Loderus. (We hebben van deze dames de meisjes achternamen genoemd). Boven de rij achteraan is vaag pastoor Van Schaijk te zien. Niet alles is nog bekend, dus aanvulling is nog welkom!

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Hucht
Van 20.00 tot 22.00 uur
RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

Ben van Dijk tel. 06 15863092
Grad van de Wert tel. 06 53274849
Hennie Auwens tel. 06 12683743

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

Nieuwsbrief

nov 2023, nr. 168

Huishoudster van de pastoor, een uitgestorven beroep.

Woensdag 18 oktober was in de kerk in Alphen de uitvaartsmis voor Nelly Mulder – van Schijndel, bij veel Alphenaren beter bekend als "Nelly van de Pastoor". Zij kwam in 1964 met pastoor De Bresser naar Alphen en woonde tot het overlijden van deze pastoor in 1977 op de pastorie.

Het was wel heel bijzonder dat Pastoor De Bresser in 1972 een jongen in de pastorie opnam. Deze jongen verbleef eerder in een tehuis, maar omdat hij een bloedziekte had en niet lang zou kunnen leven werd er daar volgens de pastoor te weinig aandacht aan hem besteed. Hoewel hij wist dat dit roddels zou opleveren ging hij samen met Nelly voor Theo zorgen. Theo ging gewoon in Alphen naar school en hij kreeg de naam Theo de Bresser. Zijn eigen naam was Theo Krüs. Het ging lichamelijk boven verwachting goed met hem en hij ging na enkele jaren voor het vervolgonderwijs naar de Technische School in Tiel. Na het overlijden van de pastoor is Nelly met Theo naar Tiel verhuisd. Nelly trouwde daar met Pieter Mulder die geboren was in Appelscha. Daar is Nelly ook na de uitvaartsmis in Alphen bij haar man begraven. Theo is 24 jaar geworden.

Nu er weinig parochies overblijven en de pastoors vaak niet meer in een dorp op de pastorie wonen is het beroep van huishoudster van de pastoor helemaal verdwenen. We hebben eens nagezocht welke "pastoorsmeiden" sinds mensenheugenis in Alphen op de pastorie gehuisd hebben. Bij pastoor Peters (1924-1947) was dat tot 1936 Johanna Versteegden en daarna Dientje van Teeffelen; Daarna kwam Pastoor Van Schaijk (1947-1962) met Dien Kling. Zij vierde in 1959 haar 12 ½ jubileum samen met de pastoor en koster Jo van den Boogaard.

Na de waarnemend pastoor Willems (1962-1964), waarbij Dien Kling ook in dienst bleef, kwam Pastoor de Bresser (1964-1977) met de huishoudster Nelly van Schijndel. Pastoor Essens (1978-1988) bracht als huishoudster Mien Martens mee en de laatste huishoudster op onze pastorie was Mariet van de Berkmortel bij Pastoor Terken (1988-1996).

Drievoudig jubileum in Alphense pastorie

In de vorige eeuw had de pastoor soms met de kapelaan(s) een eigen huishouding, waar de pastoorsmeid voor zorgde. Ze bleef daar meestal heel lang haar diensten verrichten. Ze verzorgde de maaltijden, hield de pastorie schoon, werkte in de pastoretuin, deed naai- en verstelwerk, beantwoordde de telefoon en zorgde voor de ontvangst van bezoek en gasten. Vaak hadden ze nauwelijks inkomsten en kregen ze wat de pastoor er voor over had. Pas sinds 1973 staan ze op de loonlijst van het bisdom en krijgen ze een minimumloon. Sinds 1982 hebben zij ook recht op een pensioenvoorziening, maar pas als ze meer dan tien jaar op een pastorie hebben gewerkt.

Het was een lastig beroep. Prachtige verhalen zijn daarover te vinden op internet: De pastoriehuishoudsters in het bisdom 's Hertogenbosch van 1920 tot 1985, geschreven door Geertje van Os. "Als de bisschop een priester wijdt, wijdt de duvel een pastoorsmeid", zo luidt de ondertitel.

De parochie Alphen komt in deze beschrijving niet voor, maar er zijn wel verhalen over de (24 jarige) dienstbode in Appeltern in 1927, die op een motor door het dorp reed. De ancilla (dienstmaagd), zoals ze door de pastoors onderling werden aangeduid zijn gewoonlijk oudere, nooit gehuwde vrouwen. De regel van het bisdom 's Hertogenbosch, dat de huishoudster "de huwbare leeftijd gepasseerd moest zijn", was deze pastoor waarschijnlijk even ontgaan. Het gevolg was dat hij zich gedwongen zag Appeltern vaarwel te zeggen.

Het leven op de pastorie was niet te vergelijken met een gewoon huishouden. Vaak at de huishoudster apart in de keuken. Ook in onze pastorie was er een aparte opgang naar boven voor de huishoudster.

Tegenwoordig is er in het bisdom 's Hertogenbosch een Werkgroep priesterassistentes.

De ruilverkaveling

Als reactie op onze vraag in de nieuwsbrief over welk onderwerp men wel eens wat mee zou willen weten, kregen we een vraag over de betekenis van de ruilverkaveling voor ons dorp. Veel info hierover hebben we al eens gegeven in de Nieuwsbrief van oktober 2020 (Alphen op de kaart).

Onze nieuwsbrieven zijn trouwens sinds kort weer allemaal terug te vinden op onze website alphenaandemaas.com!

Cub Kuypers (1920-2007) die aan de Elsweg woonde, gaf aan ons een schrijfblok met daarin de beschrijving "Een reisje door mijn vroegere leven". Het is interessant hoe iemand in ons dorp dat in zijn tijd heeft ervaren. Hij schrijft: "De Ruilverkaveling Land van Maas en Waal West in de jaren 1946 tot 1953 was toen een uitkomst voor de streek. Vooral oud burgemeester en dijkgraaf de Leeuw heeft veel voor het land van Maas en Waal gedaan. Hij was een man die bij de overheid alles voor elkaar kreeg. Die man had kennis van waterbeheersing en bemaling.

Maas en Waal West is een laag gelegen gebied dat in de wintermaanden dikwijls voor een gedeelte onder water kwam te staan. De oude stoomgemalen konden de afvoer bij hoog water lang niet aan. De polder zag er toen heel anders uit als nu. De ontwatering was slecht, met allemaal dicht gegroeide sloten en greppels en slechts een paar verharde wegen.

De Bering was in de winter bijna onbegaanbaar. Ook de Elsweg was slecht onderhouden en ook de Wamelse weg (toen Bredesteeg genoemd) was onbegaanbaar. En ook de Sluisweg was één en al modder.

De ruilverkaveling is toen begonnen met een geheel nieuw wegenplan op te stellen.

De Dijkgraaf de Leeuwweg is dwars door de polder nieuw aangelegd en verhard met asfalt. Ook de Mariaveldweg, de Zeggelaarsweg, de Kooiweg en de Kezie-weg zijn toen nieuw aangelegd.

De Bering is toen verhard. Dat was al een grote verbetering, omdat alle percelen aan de harde wegen kwamen te liggen door uitritten met duikers in de sloten. Voorheen moest alles over provisorische bruggen, veelal gemaakt van zogenaamde horden, die werden gevlochten van meerjarige banden of wilgenhout. Daaronder werden dan zes zware dennenbomen gelegd, maar het bleef een gammele bedoening om met paard en wagen overheen te rijden!

Ook alle sloten zijn opnieuw opgegraven en verlegd om grotere percelen te maken. Daarna is men met de ruiling van de grond gestart, wat toen ook al een hele klus was. Het eigendom van de hele polder was van groot grondbezitters en polderbesturen. Alle percelen werden jaarlijks verpacht op een openbare verpachting aan de hoogste bidder. Dat gaf dikwijls wantoestanden, want voor een paar gulden greep je mis op een perceeltje grond en dan moest je op een ander perceeltje maar hoger gaan bieden om toch grond te hebben.

Ik kan mij nog goed herinneren dat mijn vader een keer mis greep op weiland in de Dreumelse polder en wij daardoor een jaar lang in de Papensteeg moesten gaan melken met de fiets, veel te ver weg!

Later is de Pachtkamer opgericht en van toen af kon men de grond pachten voor zes jaar en werd ook de prijs aangepast naar de waarde van de grond. Voor toen was dat al een hele verbetering, maar het bleef lastig. Ik meen dat wij op een gegeven moment op 12 verschillende plaatsen een stukje grond in pacht hadden en dat kostte veel tijd en arbeid. De ruilverkaveling was toen eigenlijk een enorme vooruitgang voor de boeren."